

המשרד להגנת הסביבה

התכנית הלאומית לצמצום זיהום אוויר וסיכונים סביבתיים במפרץ חיפה והסביבה

דוח חציון ראשון 2017

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

www.sviva.gov.il

פורסם: ינואר 2018

התכנית הלאומית לצמצום זיהום אוויר וסיכונים סביבתיים במפרץ חיפה והסביבה חציון ראשון 2017

בנוסף, הוגשו לממשלה במועד זה הדוחות הבאים:

- דוח שנתי של פעילות הפיקוח במפרץ חיפה לשנת 2016.
[לצפייה בדוח](#)

- דוח תמונת מצב של איכות האוויר לשנת 2016 ורבעון ראשון של שנת 2017. [לצפייה בדוח](#)

בהתאם להחלטת הממשלה, עודכנה תדירות הדיווח לציבור על התקדמות ביישום התכנית, לפעם בחצי שנה.

המשרד להגנת הסביבה ממשיך ביישום התכנית הלאומית. להלן דיווח על יישום התכנית במחצית הראשונה של שנת 2017.

ביום 18.06.2017 הוגש והוצג בפני הממשלה דיווח שנתי על יישום כל סעיפי התוכנית הלאומית לצמצום זיהום אוויר וסיכונים סביבתיים במפרץ חיפה והסביבה לשנת 2016, כפי שהתחייבנו לעשות בהחלטת ממשלה מס' 529. [לצפייה בדוח](#)

במועד זה אישרה הממשלה החלטה להרחבת "אזור אוויר נקי" גם לקריות - אשר תחול בכל מפרץ חיפה (החלטת ממשלה מס' 2748), כמפורט בהמשך דוח זה. [לצפייה בהחלטת הממשלה](#)

יעד 1:

הפחתת פליטות מזהמים מהתעשייה

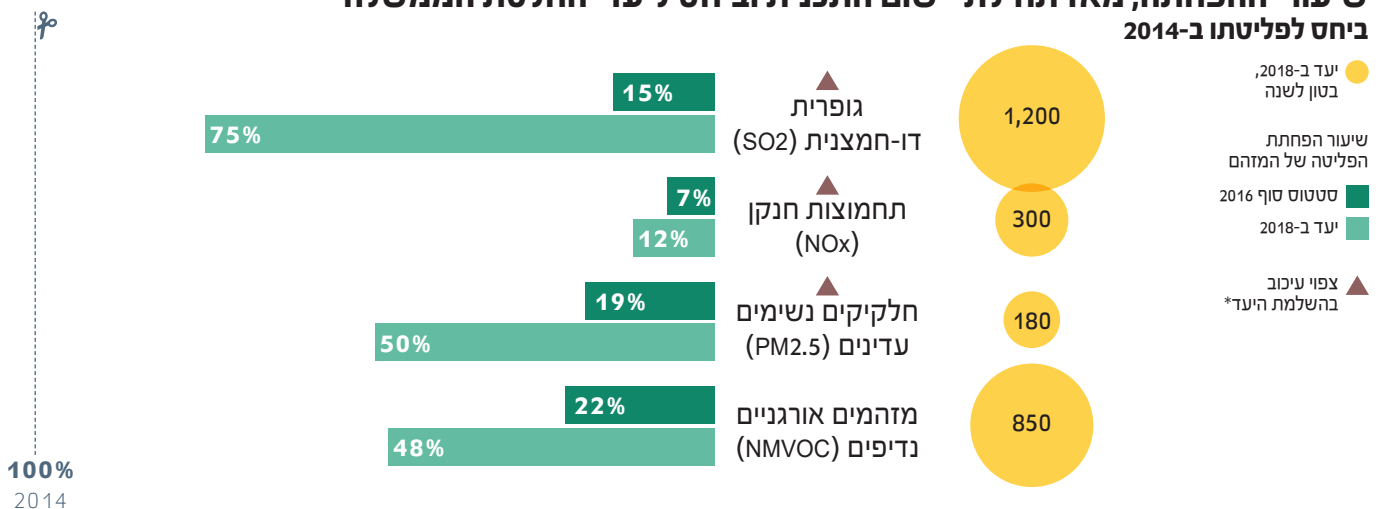
מה עשינו?

לאחר שהשלמנו בשנת 2016 את תהליך עדכון הדרישות הסביבתיות במפעלי המפרץ, החל יישומם של היתרי הפליטה. ההיתרים כוללים דרישות להתקנת אמצעים להפחתת פליטות ממתקנים ומתהליכים, חובות דיגום וניטור, נהלי תפעול סביבתיים, דרישות דיווח ועוד.

בסוף הרבעון הראשון התקבלו דיווחים שנתיים מהמפעלים הכוללים סיכום פליטות שנתי. לאחר בדיקת הדיווחים על ידי המשרד, אומתו שיעורי ההפחתה בפליטת המזהמים השונים.

שיעורי ההפחתה, מאז תחילת יישום התכנית וביחס ליעדי החלטת הממשלה, מוצגים להלן:

שיעורי ההפחתה, מאז תחילת יישום התכנית וביחס ליעדי החלטת הממשלה ביחס לפליטתו ב-2014

*לאור העיכוב בחיבור מפעלים לגז טבעי, צפוי עיכוב ביישום ההפחתה בהתאם ליעדי החלטת הממשלה במזהמים תחמוצות גופרית, תחמוצות חנקן וחלקיקים

יעד 2:

המשך פיקוח מוגבר בשטח

מה עשינו?

המשכנו בפיקוח המוגבר על המפעלים:

- ביצענו 528 בדיקות פתע ב-72 ארובות ב-18 מפעלים.
- ערכנו 61 סיורי פיקוח, כמחצית מהם סיורי פתע.
- ביצענו 13 בדיקות פתע לדליפות לא מוקדיות ב-7 מפעלים ותחנות תדלוק.

התוצאות של בדיקות הארובות מפורסמות לציבור באתר המשרד:

<http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/MekorotPleta/Pages/default.aspx>

נגד 14 מפעלים ננקטו הליכי אכיפה כמפורט בטבלה:

טבלת פירוט פעולות אכיפה ואסדרה במחצית הראשונה של 2017

מפעל	פירוט העברות	פעולות האכיפה/אסדרה
ביטום תעשיות פטרוכימיות	חשד לזיהום אוויר מגזי שריפה בדודי קיטור והפרת תנאים ברישיון עסק	נשלחו התראה והזמנה לשימוע ב-13.02.2017. השימוע נערך ביום 29.03.2017 והמשך פעולות אכיפה יבוצעו בהתאם למדיניות הממשלתית לעניין העיכוב בחיבור מפעלים לגז טבעי, כפי שאושרה בהחלטת ממשלה מס' 3080 מיום 22.10.2017
בתי זיקוק לנפט, גדיב תעשיות פטרוכימיה, כרמל אולפינים	גרימת זיהום אוויר גבוה או בלתי סביר בשל חריגות מערך הסביבה בבנזן	ב-15.05.2017 נשלחה התראה למפעלים ושימוע התקיים ב-24.05.2017. בסיכומי התקבלה ההחלטה להוציא צו לפי סעיף 45 בחוק אוויר נקי
גדות מסופים חרושת מזרח	חשד לזיהום אוויר מגזי פליטה והפרת תנאים ברישיון עסק	נשלחה התראה ב-17.01.2017. המפגע הוסר והמשרד ממשיך לעקוב אחר עמידת המפעל בתנאי הרישיון
דיפוכם	עיסוק ברעלים ללא היתר	נשלחו התראה והזמנה לשימוע ב-14.03.2017. בעקבות השימוע, נשלח ב-20.03.2017 צו לפינוי רעלים
דשנים וחומרים כימיים	אי-הסבת דוד קיטור ומתקן DCP לגז טבעי מהווה חשד לביצוע עבירה על חוק אוויר נקי וחריגות מערכי פליטה	נשלחה התראה ב-22.06.2017. המשך פעולות אכיפה יבוצעו בהתאם למדיניות הממשלתית לעניין העיכוב בחיבור מפעלים לגז טבעי, כפי שאושרה בהחלטת ממשלה מס' 3080 מיום 22.10.2017
יונידרס השקעות	חשד לזיהום אוויר מגזי שריפה בדודי קיטור והפרת תנאים ברישיון עסק	נשלחה התראה ב-09.01.2017. המשך פעולות אכיפה יבוצעו בהתאם למדיניות הממשלתית לעניין העיכוב בחיבור מפעלים לגז טבעי, כפי שאושרה בהחלטת ממשלה מס' 3080 מיום 22.10.2017
כאו"ל	חריגות בדיגומי פתע שביצע המשרד, של גזי פליטה בארובות	נשלחה התראה ב-12.01.2017. הטיפול בהפרה נמצא בבחינת אפשרויות אכיפה
מקור הפורמייקה וגלובל מקור הפורמייקה	חריגות בפליטות מארובות לאוויר-חוק רישוי עסקים	ב-07.05.2017 נשלחה התראה והזמנה לשימוע
גלובל רוטו שקע	חשד להפרות תנאים בהיתר הפליטה עקב חריגות בדיגומי גזי פליטה מארובה ב-TOC, ואי התקנת מערכת ניטור רציף.	ב-02.04.2017 נשלחה התראה. הטיפול בהפרה נמצא בבחינת אפשרויות אכיפה

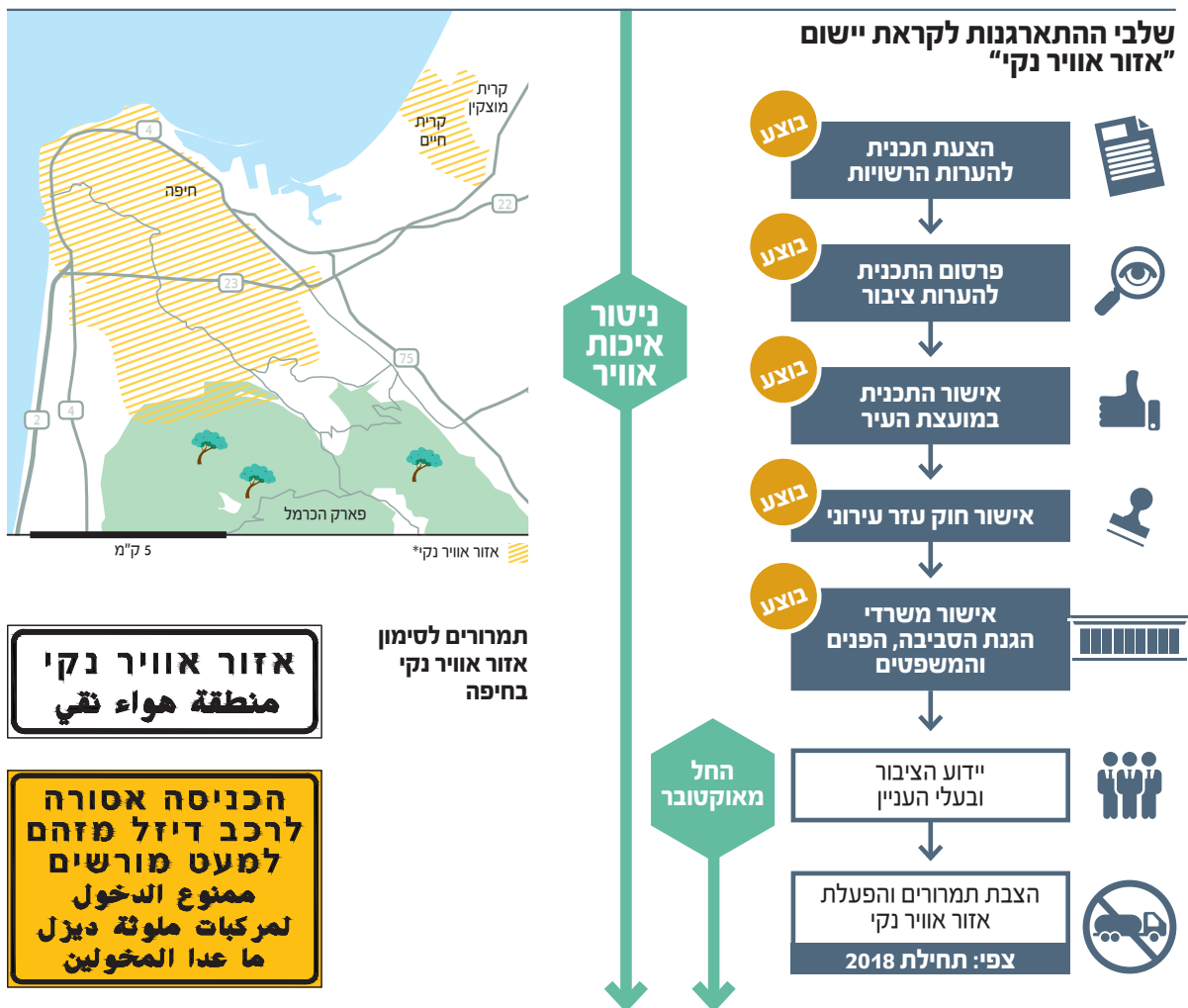
יעד 1:

יישום אזור אוויר נקי מזהמים דיזל חיפה

מה עשינו?

מועצת העיר חיפה אישרה את חוק העזר העירוני הקובע מגבלות תנועה על רכבי דיזל מזהמים בכל אזורי המגורים של העיר. חוק העזר אושר על ידי משרדי הגנת הסביבה, הפנים, התחבורה והמשפטים ופורסם ברשומות במהלך חודש ספטמבר. צפי לתחילת הפעלת "אזור אוויר נקי" - ינואר 2018.

לאור ההתקדמות המשמעותית בתכנית הלאומית להפחתת זיהום אוויר במפרץ חיפה ולקראת יישום "אזור אוויר נקי", אישרה הממשלה ביום 18.6.2017 החלטה להרחבת שטח "אזור האוויר הנקי" ליישובי הקריות במפרץ חיפה, כשנה לאחר יישומו בעיר חיפה.

*שטח התכנית כולל את כל אזורי המגורים בעיר חיפה (כולל קריית חיים) אך מתאפשרת גישת כלי רכב מזהמים לשטח הנמל ולאזורי התעשייה ונסיעתם בציר מנהרות הכרמל

יעד 2: הפחתת פליטות מרכבי דיזל מזהמים

מה עשינו?

• על מנת להפחית פליטות מהצי העירוני של משאיות האשפה, התקינה עיריית חיפה בחודש מרץ 2017 מסנני חלקיקים ב-11 משאיות אשפה. בנוסף, 22 משאיות אשפה מונעות בגז טבעי צפויות להגיע עד סוף 2017. למטרה זו תמך המשרד להגנת הסביבה בעיריית חיפה בסכום של 11 מיליון ש"ח. **בהחלטת הממשלה בחודש יוני אושר תקצוב של 30 מיליון ש"ח נוספים לפרויקטים לצמצום זיהום מתחבורה במפרץ, ובכלל זה:**

1. הרחבת שטח "אזור האוויר הנקי" ליישובי הקריות במפרץ חיפה שבחרו בכך ובמסגרת זו: קריית ביאליק, קריית מוצקין, קריית ים, קריית אתא, נשר, קריית טבעון, זבולון, רכסים, טירת הכרמל ודאלית אל כרמל.
2. הרחבת היקף הסבסוד הניתן לבעלי רכבי דיזל מזהמים כך שתתאפשר התקנת כ-240 מסנני חלקיקים נוספים באזור מפרץ חיפה (תקצוב של 3 מיליון ש"ח).
3. הרחבת מיזם שיתוף הרכב החשמלי שהותנע בחיפה ובחלק מהקריות - לכלל שטח רשויות מפרץ חיפה (תקצוב של 3 מיליון ש"ח). הרחבה זו תאפשר השכרה והחזרה של רכב חשמלי בכל שטחי המטרופולין (חיפה והקריות) באופן שיגביר את יעילות המיזם.
4. הרחבת תכנית הפעלת משאיות אשפה באמצעות גז טבעי, אשר תיכנס לפעולה בחיפה, ביתר שטח המפרץ - לרשויות המקומיות שיבקשו להחליף את צי המשאיות שלהם (תקצוב של 3 מיליון ש"ח).

יעד 3: צמצום פליטה של אדי דלק מתחנות תדלוק

מה עשינו?

בשנת 2016 הושלמה התקנת מערכות מישוב אדי דלק בכל התחנות במפרץ. אנו ממשיכים בפיקוח, שבמסגרתו נערכו 32 סיורים בתחנות דלק שונות במפרץ, במהלכם לא נמצאו הפרות משמעותיות. התקנת המערכות בכל תחנות התדלוק במפרץ ופיקוח על יעילותן הובילה להפחתה של כ-230 טון מזהמים אורגניים נדיפים מדי שנה מאז 2009.

**הותקנו מערכות מפחיתות
אדי דלק בכל 97 תחנות הדלק
התקנת מערכות להשבת אדי דלק**

יעד 1:

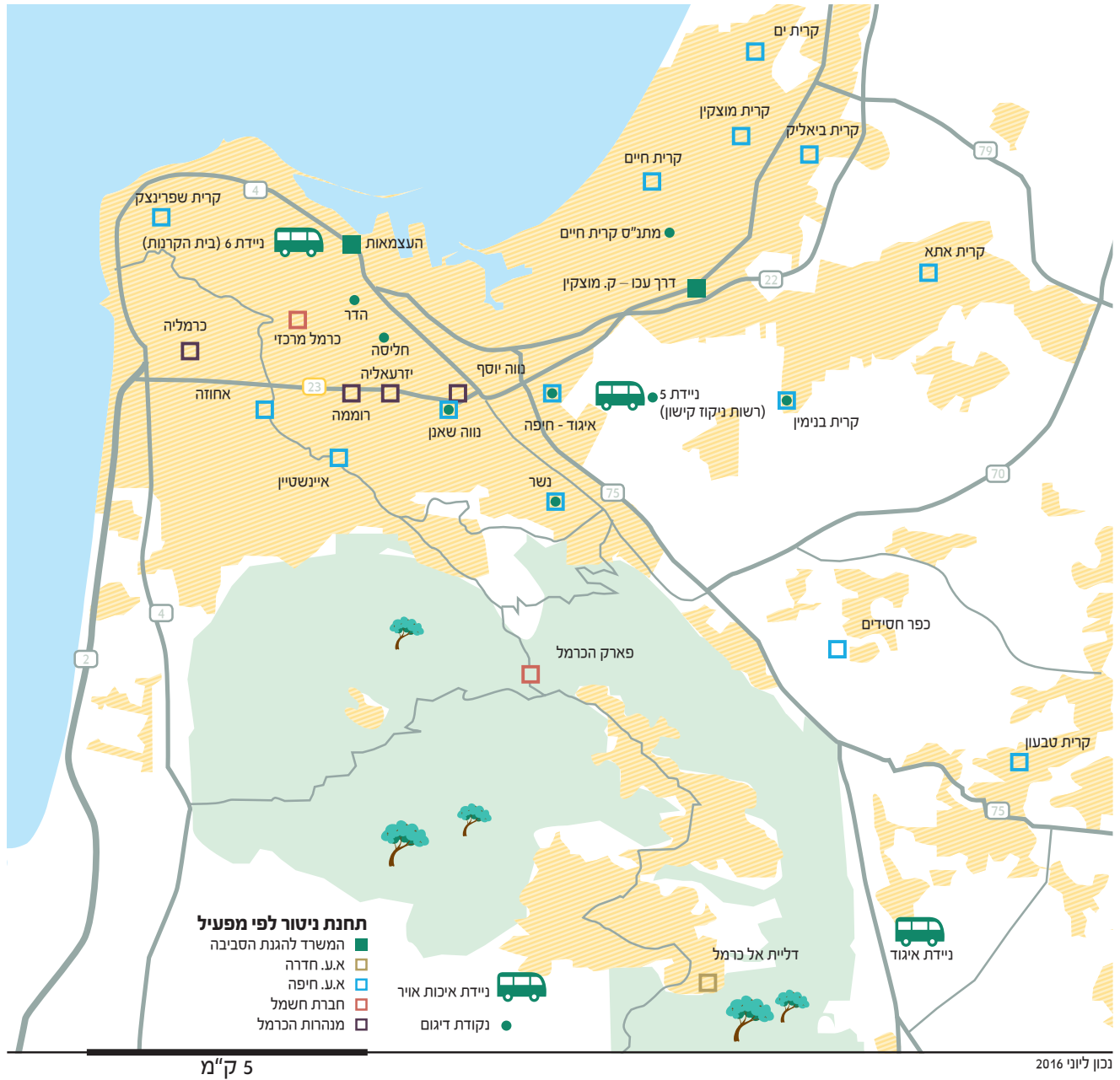
מדידת מצב איכות האוויר במפרץ חיפה

מה עשינו?

פרסום תמונת המצב של איכות האוויר במפרץ חיפה:

- כאמור, ב-18.06.2017 פרסם המשרד דוח תמונת מצב של איכות האוויר במפרץ חיפה לסיכום שנת 2016 ורבעון ראשון של 2017. הדוח כולל ניתוח של נתוני הפליטות מהמפעלים, הניטור והדיגום במצב הקיים והמגמות מתחילת יישום התכנית הלאומית ומפעולות אסדרה קודמות שביצע המשרד. לנוחות הציבור, עיקרי הדוח מובאים להלן. [הדוח המלא מופיע בקישור הבא](#)
- מגמת הפחתה מתמשכת בפליטת מזהמים בשיעור של 22%-7% במזהמים תחמוצות גופרית, תחמוצות חנקן, חלקיקים וחומרים אורגניים נדיפים. הנתונים מסתכמים בהפחתות בשיעור של 90%-40% במזהמים אלה משנת 2009. המשך הפחתה במזהמים הנפלטים משריפת דלקים יתעכב עד לחיבור המפעלים לגז טבעי.
- ככלל, רמות זיהום האוויר הנמדדות במפרץ חיפה דומות לרמות זיהום אוויר במטרופולינים אחרים. חריגה מערך הסביבה השנתי לחנקן דו חמצני נמדדה בתחנת הניטור התחבורתית "עצמאות". הפעלת אזור אוויר נקי בחיפה צפויה להפחית פליטות מזהם זה.
- בתחנת הניטור הניידת שסמוכה למתחם הבז"ן נרשמה במחצית הראשונה של 2017 עלייה בריכוזי הבנזן, אשר הגיעה לכדי חריגה מערך הסביבה לבנזן. המשרד זימן את המפעל לשימוע ודרש ממנו לפעול לזיהוי ולהפסקת הפליטות שהביאו לחריגות. הטיפול בסוגיה זו נמשך גם בחצי השני של שנת 2017.
- בעקבות דרישות המשרד בהיתר הפליטה של בז"ן, בנוסף לנקודות הדיגום שמפעיל המשרד החלו מפעלי הקבוצה לבצע דיגומים בסביבה ב-12 נקודות נוספות, אחת לשבועיים.
- מידע מתחנות הניטור בזמן אמת ניתן לקבל בקישור www.svivaagm.net. מידע בעניין הדיגום הסביבתי ניתן למצוא באתר המשרד (חוק חופש המידע) [בקישור הבא](#)
- תכנית הדיגום והניטור המורחבת ממשיכה להתבצע: ברבעון הראשון נערכה סריקה שנתית של טווח רחב ביותר של מזהמים. על בסיס הסריקה נקבעו המזהמים הנדגמים בתדירות דו שבועית בנקודות הדיגום הקבועות במפרץ במהלך השנה. כל המזהמים שריכוזם עולה ב-10% מערך היעד נבדקים בסבב השוטף. יחד עם זאת, הוחלט להמשיך לסרוק את ה-VOCs באופן שוטף. מידע מלא על כלל המזהמים הנדגמים מפורסמים באתר חופש המידע.

תחנות ניטור מזהמי אוויר, ניידות ניטור ונקודות דיגום באזור חיפה

מה עשינו?

בהמשך להחלטת המשרד להגנת הסביבה לסגירת מיכל האמוניה ולסגירת מערך האמוניה הקיים ולהליכים משפטיים המתקיימים בעניין זה, התקיימה פעילות ממשלתית לריקון בטוח של המכל ולמציאת חלופות למערך היבוא.

יעד 1: פינוי מתקן האמוניה במפרץ חיפה

מה עשינו?

סקר הסיכונים בוחן את מידת ההשפעה של חומרים רעילים ודליקים מחוץ לתחומי המפעלים בהם הם מאוחסנים. הסקר האינטגרטיבי בודק את הסיכון המצרפי על האוכלוסיה מכלל מקורות הסיכון גם יחד. במחצית הראשונה של שנת 2017 החל שלב בניית תמונת הסיכון המצרפי למצב שגרה ממכלול סקרי הסיכונים הפרטניים שבוצעו. העבודה צפויה להסתיים בסוף שנת 2017. בשנת 2018 יחל השלב השני של ביצוע הסקר למצבי חירום, מלחמה ורעידות אדמה. נציין, שביצוע סקר עלול להתעכב עקב מורכבותו.

יעד 2: ביצוע סקר סיכונים

יעד 1:

קידום תכנית פארק מורד נחל הקישון

מה עשינו?

- בעונת החורף (ינואר-אפריל) לא בוצעו עבודות באתר הפרויקט, בגלל שרטיבות הקרקע לא איפשרה הידוק של שכבות החרסית, כך שלא ניתן היה לבנות את הגבעות של הפארק העתידי. בנוסף, הרטיבות בקרקע בעונת החורף לא איפשרה עבודות עפר באמצעות כלי צמ"ה (ציוד מכני הנדסי) ולכן לא הושלמה חפירת הנפתול (חלקו המזרחי של ערוץ הנחל החדש).
- החל ממחצית חודש מאי התחדשו עבודות העפר לחפירת הנפתול ולבניית הגבעות של הפארק, אשר צפויות להסתיים עד לסוף השנה. בנוסף ובמקביל לכך, החלו עבודות לפירוק המתקנים ששימשו לטיפול במים ובסדימנט שהוצא מהנחל.
- בניית הפארק העתידי מתבצעת בהתאם לתכנית שאושרה במנהלת הפרויקט.

מלחת הקישון במורד.
צילום: אולגה ודוב,
רשות נחל הקישון

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

למידע נוסף:

www.sviva.gov.il